

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

Regvla IV. Peccatum non dimittitur, nisi restituatur ablatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

dere non dicuntur, quod non suo, sed alieno nomine in possessione sint, d. §. Possidere, l. fin. C. De acquir. poss. l. 1. C. Si per vim vel alio modo, l. Quod meo 18. D. De acquir. vel amitt. poss. ac proinde non præscribunt, l. 2. l. 7 in fine C. De præscript. 30. vel 40. annorum.

Porrò verbum, *insistentis*, in hac materia etiam ad res incorporales referri debet; ut sunt, actiones & jus decimandi, eligendi, conferendi beneficia Ecclesiastica, aliaque hujusmodi incorporalia, quæ & possideri (licet improprie) & præscribi dicuntur, cap. Ad auras 6. c. De quarta 4. cum similib. De præscript. c. 1. & c. 2. in 6. eodem tit. c. 2. De causa poss. & propriet. c. Cum Ecclesia 31. De elect. l. 1. & l. 2. C. De servitut. l. 1. in fine C. De præscript. longi temp. cum similib.

Illud, quod antè diximus, de continuatione possessionis, non tantum locum habet in eodem possessore, verum etiam in ejus successore, si ve is universalis sit, veluti hæres, si ve singularis, ut emptor, legatarius, aut similis, §. dicitur cum §. seq. Instit. De usucap. d. l. Pomponius 13. §. sed & legatario D. De acquir. vel amitt. poss. dummodò persona media non intercesserit, quæ continuationem interrumpit, d. l. 13. §. Quæstio. Quin & præscriptio à defuncto coepta, ante hæreditatis aditionem rectè impletur, l. Coepit 40. D. De usucap. eò quòd hæreditas, antequam adatur, personam defuncti sustineat, l. Hæres 22. D. Jam d. tit. l. Hæreditas 34. D. De acquir. rer. dom. Unde & vacuum tempus ante hæreditatis aditionem & naturam possessionem, prodest hæredi non possidenti, ad complendam præscriptionem, l. Numquam 31. §. vacuum D. De usucap.

Non obstat textus l. Rerum mixtura 30. §. Labeo D. De usucap. & usucap. quo ait, Labeo: Si u, qui ad regularum vel columnarum usucapionem decem dies super-

essent, in aedificum eas onjecisset, nihilominus eum usucapturum si aedificum possidisset. At ex Javoleo constat, singulas ædium partes non possideri, sed ipsas ædes, in l. Cum qui 23. D. eod. tit. De usucap. Quæ ergò ratio in hoc exemplo usucap. procedit abique possessione? Respondet Bartol, ad d. §. Labeo, hoc singulare esse in responso Labeonis, propter modicum tempus, quod superest ad complendam usucapionem. Verum hæc responsio, cum mera conjectura sit, & pugnet cum l. Omnibus 15. & qua ibi notant DD. De diversis & temporal. præscr. puto rectius nos posse dicere, regulas & columnas per se possideri, licet aedificum implicatæ sint; siquidem mobiles & per se permanent in aedificio, ut in annulo & gemma, in quo verum est, aurum & gemmam possideri & uti capi, cum utrumque maneat integrum, d. §. Labeo vers. quid ergo. Hinc columna alienis ædibus juncta vindicari potest à domino, d. l. Cum qui vers. fin. autem columna. Diversum est in tignis & lapidibus, quæ cum universitate domus possidentur & usucapiuntur, nec eos vindicari permittitur, §. cum in suo Inst. de ver. divis. Nec movet, quòd in actionibus aliisque juribus incorporalibus nulla possessio datur, l. sequitur 4. §. si viam D. d. tit. l. Servus 43. §. incorporales D. De acquir. rer. dom. & tamen usucapi si ve præscribi dicantur, l. l. 2. De servitutib. & aq. l. Si quis diuturno 0. D. Si servit. vind. l. fin. C. De præscript. longi temp. l. 4. C. De præscript. 30. vel 40. annor. cap. 1. De præscript. in 6. quia id verum est, si de possessione proprie dicta loquamur, quæ tantum est rerum corporalium: at cum rerum incorporalium quasi possessio sit, cap. 3. De causa poss. & propriet. c. Si diligenti 7. De præscript. d. l. Si quis diuturno & l. penult. D. De servitutib. ad similitudinem corporalium, etiam hæc quasi usucapiuntur si ve præscribuntur, d. l. 1. C. De servitutib. cum aliis sup. alleg.

REGULA IV.

Peccatum non dimittitur, nisi restituatur ablatum.

Sententia D. Augustini est, ex Decretalibus, ubi extat, in cap. Cum tu 5. De usur. hæc traducta. Esque pertinet non solum ad res furto vel vi ablatas, sed etiam ad damnum dolo vel culpa datum, cap. fin. De injuriis, can. Si quis de Clericis xli. quæst. 2. cum his casibus ablata dicatur ipsius rei commoditas, l. Cum Prator 81. D. De verb. sig. nis.

Quare etiam Judex, qui pretio vel precibus ductus, aut per imperitiam malè judicavit, hæc regulà continebitur, per text. in l. fin. C. De poena jud. qui malè judic. l. fin. D. De variis & extraord. cogn. sicut & is, qui alium sine iusta causa vulneravit; nam & hic ad restitutionem damni tenetur, id est, ad expensas in curatione vulneris factas, operasque, quibus curavit cariturusve est, quòd

Z z z

quòd

quod inutiles factus sit, *l. 2. D. Si quadrupes paup. fec. hic. & l. fin. D. De his qui de jacer.* Non enim debet alteri per alterum iniqua conditio inferri, *l. Non debet 7. D. De reg. jur. & factum cuique laum, non alteri nocere debet, l. Factum 155. D. eod.*

Quare & hoc jure receptum est, ut hæres ex delicto defuncti conveniri possit ad restitutionem damni a defuncto illati, ut eod. citius peccatum defuncti expietur, *l. fin. De sepulch. cap. in literis 5. De raptorib. contra sententiam juris civilis, quo hæres ex delicto defuncti non convenitur, nisi aliquid ex delicto ad eum pervenerit, ne alieno scelere discedat hæres, l. unica C. Ex delict. defuncti & non autem l. inf. De perpet. & temp. action.*

Itaque certa juris regula est, *Peccatum non dimittitur, nisi restituatur ablatum;* videlicet, idem restituendo aut ejus estimationem, hæres ablata non extet: ad eod. etiam si res ipsa sine culpa auferentis perierit; cum semper fur in mora restituendi intelligatur, *l. fin. D. De condict. furt. Mora autem sua cuilibet nociva est. c. Mora inf. eod.*

Sed quid, si solvendo non sit? Parcitur ei propter inopiam, *can. Si res xlv. quæst. 6. & cap. Cum tu 5. De usur.* donec ad meliorem fortunam pervenerit, *cap. Odoarius 2. De solut. facit. l. Si debitor 7. D. De cessione bon.* Quid si res ablata illi donata, aut dampnum ab adversario remissum sit? Licet sint qui remissionem non valere contendunt, propter expressa hujus Regule verba, quæ tantum resti-

tutionis meminit, *arg. l. Non aliter D. De leg. 3. & quod alibi de restitutione usurarum constitutum est, in cap. Debitor 6. cum cap. seq. De iurejur.* verum tamen est, remissionem valere; quia nihil interest, solvatur creditori à debitore, an voluntate ejus aliter satisfiat, *l. Solutionis 176. D. De verb. signif. l. Solvitur 5. cum l. seq. D. Quib. mod. pig. vel hypoth. sol. Nisi quibus casibus jus reuilit remissioni, ut in cap. Statutum 11 §. insuper, juncto §. penult. De script. lib. 6. & in c. fin. De censib. eod. lib. 6.*

Cæterum huic obviare videtur textus in c. Officii 9. De penitentiis & remiss. quo rescriptum est à S. Pontifice, eam mulierem, quæ falsum partum sibi subjecit, aut ex adultero concepit, eo animo, ut mariti sui bona ad eum tamquam ad verum filium, exclusis legitimis hæredibus, pervenirent, nihilominus ad penitentiam Sacramentum admittendam esse: dimittitur igitur mulieri peccatum, quæ non restituit. Verum hic singularis ratio subest, videlicet, metus mariti, si ipsi rem proderet mulier. Timebat enim (ut ipse textus indicat) si maritus rescisceret, vel mortem, vel lethale in se odium mariti; non quod restitutum jus succedendi non cuperet legitimis hæredibus mariti. Quare in casu proposito mulieris factum sustinetur vitandi majoris mali causa, iuxta illud ab omnibus jactatum, Ex duobus malis minus eligendum est, *ex can. Duo mala dist. 13. Vide de hoc casu latius Navarrum in Manuali c. 16. nu. 43 cum seq.*

REGULA V.

Peccati venia non datur nisi correcto.

Regula plana est, si per correctum accipiamus contritum ad saniores mentem reversum; non verò punitum, ut quidam perperam interpretantur. Quæ enim delinquenti gratia fit, si is penam à jure constitutam jam subiit? Sumpta videtur Regula ex cap. unico De schismatico lib. 6. Cujus & insignis locus extat in can. Legatur xxiv. quæst. 1.

Non tamen inde concludendum est, cuilibet corrigenti se veniam dandam esse in foro exteriori, contra textum in *l. Quia mente 6. D. De furt. id enim Reipubl. perniciosum esset, cui expedit puniri, l. Licetatio 9 §. quod illicitè D. De publican. l. Ita vulneratus 51. circa fin. D. Ad leg. Aquil. sed si quando delinquenti ignoscitur convenit, id fiat dolenti de admisso, ut in *l. Mansuetus 4. vers. delicti C.**

De hæreticis. Itaque usus hujus Regule & in foro conscientie certatur. Novit, inquit Ambrosius, citatus in Decreto Gratiani can. Novit de penit. dist. 1. Dominus mutare sententiam, si tu noveris emendare delictum. Sed audiamus, quid de perseverantibus in peccato Gregorius dixerat: Voluissent, ait ipse, iniqui si potuissent sine fine vivere, ut potuissent sine fine peccare. Ostendunt enim quia in peccato semper vivere cupiunt, qui nunquam desinunt peccare, dum vivunt. Ad magnam ergo justitiam judicantis pertinet, ut nunquam careant supplicio, qui in hac vita nunquam voluerunt carere peccato. Extat in can. Voluissent dist. 1.

Neque movet textus in cap. Quod quidam de penit. & remiss. quo jubetur eorum confessio recipi, qui negant se à peccatis abstinere posse. Non enim idcirco peccatum illis dimittitur, sed exte-